

О. Л. Ігнат'єва,
м. Київ

ОСОБЛИВОСТІ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Визначено особливості естетичного виховання студентів сільськогосподарських ВНЗ на сучасному етапі в умовах трансформації, глобалізації та інформатизації суспільства. Естетичне ставлення до світу розглядається як основна функція естетичного виховання.

Ключові слова: *інформаційний простір, естетичне виховання, естетична свідомість, формування естетичного ставлення, студенти сільськогосподарських ВНЗ.*

Естетичне виховання студентів сільськогосподарських ВНЗ здійснюється на основі положень загальної теорії естетичного виховання, виходячи з мети виховання всебічно і гармонійно розвиненої особистості, з урахуванням засобів, форм і методів естетичного виховання. Разом із тим, способу життя жителів села властиві свої особливості, пов'язані зі специфікою сільськогосподарської праці, близькістю до природи, своєрідністю їхніх контактів з мистецтвом тощо. Усі ці чинники мають бути розглянуті для використання їх у цілеспрямованій роботі з естетичного виховання.

Дослідження у сфері естетичного виховання сільської молоді зорієнтовані здебільшого на вирішення проблем розвитку загальної культури сучасного жителя села і, таким чином, мають переважно культурологічний характер.

Це зумовлює необхідність визначення завдань і проблем, які стоять перед естетичним вихованням студентів сільськогосподарських ВНЗ на сучасному етапі та обґрунтування найбільших ефектів шляхів їх вирішення.

Серед таких завдань і проблем, які не отримали достатнього висвітлення в науковій літературі:

- розгляд поняття "сутність" естетичного виховання і загальні завдання цієї сфери на сучасному етапі з конкретизацією стосовно студентів сільськогосподарських ВНЗ;

- виявлення естетичних аспектів, внутрішніх естетичних компонентів способу життя сільського населення, які виступають об'єктивними чинниками формування і розвитку естетичної свідомості жителів села; пошук конкретних шляхів їх застосування з метою формування естетичної культури особистості як необхідної умови подолання відмінностей між містом і селом;

- характеристика особливостей естетичної свідомості сільської молоді, що визначаються її способом життя;

- аналіз компонентів естетичної свідомості (естетичне почуття, естетична потреба, естетичний смак, естетична оцінка, естетичний ідеал та ін.) як окремо, так і в їхній єдності (з урахуванням віку, статі, характеру діяльності сільської молоді) та обґрунтування необхідності їх урахування в практиці естетичного виховання студентів сільськогосподарських ВНЗ [3, с 55];

- виявлення необхідних умов, методів, засобів і форм виховної роботи, які сприяють активізації процесу естетичного виховання студентів сільськогосподарських ВНЗ;

- пошук конкретних шляхів і засобів ефективної організації естетичного виховання студентів сільськогосподарських ВНЗ, що сприяють залученню до активної, творчої діяльності, закріпленню сільськогосподарських кадрів в сільській місцевості і якісному розвитку естетичної культури жителів села.

Дається взнаки важка спадщина минулих років: ідеологія кожної тоталітарної держави була особливо зацікавлена в благонадійності так званих загальних наук, які повинні були височіти над приватними. Така функція була відведена й естетиці, що зводила всі мистецтвознавчі і літературознавчі теорії до єдиної офіційної доктрини [2, с 11].

Зміст, форми і методи естетичного виховання завжди були віддзеркаленням епохи й соціально-політичного устрою. Естетичне виховання, як правило, здійснювалося засобами народного мистецтва у рамках художньої самодіяльності. Найбільш поширеними формами естетичного виховання у другій половині ХХ були гуртки художньої самодіяльності, художні студії; студентські клуби, народні будинки культури; факультети громадських професій; студентські театри естрадних мініатюр (СТЕМ); КВК, культпоходи у театри, кіно, на виставки, до музеїв; вечори відпочинку тощо.

Наприкінці ХХ століття активізувався процес естетичного виховання, що погребувало принципово іншого підходу, врахування певних моментів, без яких неможлива повноцінна робота у цій царині.

Передусім це пов'язано зі зміною парадигми, що відбулася на рівні свідомості сучасної молоді: суспільно-політичні катаклізми та їхні похідні, тотальна модернізація і технологізація життя.

Технологічна орієнтація, що відверто превалує у сучасному молодіжному середовищі, абсолютно природна (наслідки відеореволюції, розвиток комп'ютерної графіки, феномен "віртуальної реальності"), але її гіпертрофування породжує небезпеку духовно-естетичного вакууму.

Проблема естетичного виховання сучасної студентської молоді пов'язана зі зміною пріоритетів ціннісних орієнтацій. Така зміна відбувається в результаті процесів постійної трансформації не тільки в країні, але й у світі; глобалізації, наслідком якої є втрата національних традицій та, значною мірою, культури. Засоби масової інформації пропагують нові цінності, серед молоді відбувається переоцінка цінностей та спостерігається лише прагнення до накопичення матеріальних благ. Це спричиняє духовно-моральну деградацію. Значна частина студентської молоді мріє про власний бізнес; найважливішими якостями сьогоднішні студенти вважають підприємливість, діловитість; пріоритет надається вищій освіті, яка може забезпечити успішність у житті. Студентська молодь проявляє зацікавленість у вищій освіті як у необхідному засобі зробити кар'єру та досягти матеріальних гараздів [1, с 57].

У сучасній педагогічній практиці існує певна диспропорція: поряд із посиленою увагою до розвитку інтелекту недостатньо уваги приділяється

естетичному вихованню.

Педагогічні проблеми виховання естетичної культури студентської молоді є наслідком суперечностей між вимогами суспільства й реальним станом культурного рівня молоді. Ефективність та результативність естетичного виховання студентів ВНЗ забезпечується цілісним педагогічним процесом, в якому поєднані освітні та естетично-виховні завдання.

Сучасна молодь живе і розвивається в інформаційному просторі, який впливає на сприймання духовного і матеріального світу людиною (якщо не визначає його повністю). Інформаційна культура сучасного суспільства змушує сприймати дійсність раціонально і прагматично. У рамках такого сприймання процес естетичного виховання і формування зростаючого покоління не може залишатися традиційним, він повинен зазнати змін і бути здатним вирішувати нові проблеми.

Культурні потреби і ціннісні орієнтири сучасної молоді принципово відрізняються від потреб і ціннісних орієнтирів попередніх поколінь.

На основі розвитку нових інформаційних технологій відбувається перегляд моральних і естетичних цінностей. Створюється власне молодіжне соціокультурне середовище, в якому часом нівелюються ідеали, норми і цінності традиційної естетичної культури суспільства. На думку молодих людей, це сприяє естетичній оригінальності, що виявляється насамперед у молодіжній моді, іміджі, мовному сленгові.

Здійснення естетичного виховного процесу в сучасному молодіжному середовищі пов'язане з низкою проблем, суть яких виражається в таких моментах:

- проблема якості естетичної освіти, тобто співвідношення кількості, обсягу естетичних знань та їхнього змісту. З одного боку, отримання великого обсягу естетичної інформації (віртуальні подорожі по музеях, виставках, вивчення естетичних цінностей через Інтернет), з іншого—поверховість, неякісність, відсутність системності в засвоєнні естетичних знань, що призводить до поширення неуцтва;

- проблема естетичного виховання як проблема "батьків і дітей", проблема старих естетичних цінностей "батьків" і нових віртуальних цінностей "дітей". Переоцінка колишніх естетичних цінностей, відкидання їх і створення нових, часом не пов'язаних із життям, тобто псевдоцінностей. Сучасними цінностями більшості молодих людей є прагматичність, прикладна користь, престиж та епатаж;

- проблема розриву чуттєво-емоційного, інтуїтивного пізнання і особистісного естетичного мислення та здібностей до творчості, що може стати з часом причиною культурної та естетичної кризи;

- проблема стирання межі між естетичною реальністю, естетичними ідеалами та віртуальною, а не об'єктивною дійсністю;

- проблема дисгармонії між естетичною освітою й естетичним вихованням: з одного боку, криза в освіті, а з іншого - відставання естетичного виховання від освіти. Естетичне виховання проводиться застарілими методами і засобами, що викликає протест у молоді, та, як

наслідок, проблема порозуміння між вихователем і вихованцем;

- проблема співвідношення високої технічної та низької світоглядної розвиненості сучасної молоді. Поглинання освітнього циклу комп'ютеризованим знанням веде до формування спеціалізованих особистостей, втрати інтересу до суто людських цінностей, любові, співчуття, прекрасного, розмивання естетичних ідеалів.

Естетичне виховання є універсальним і різноманітним. Воно пронизує всі сфери життя людини, оптимізуючи і збагачуючи світ її культури. Будь-яка людська діяльність матиме гуманістичний сенс лише в тому випадку, якщо здійснюватиметься в контексті естетичної орієнтації, якщо її характер і результати сповнені красою і співмірні з нею [4, с 27].

Список використаної літератури

1. Киященко Н. И. Эстетический вкус /Н. И. Киященко, Н. Л. Лейзеров//Эстетическое сознание и процесс его формирования. М. : Искусство, 1981. - 323 с.
2. Кривцун О.А. Эстетик: учебник / О. А. Кривцун. - М. : Аспект Пресс, 1998. - 430 с.
3. Скатерщиков В. К. К разработке проблемы эстетических категорий /В. К. Скатерщиков // Философские науки. - 1974. - № 3. - С. 51-58.
4. Бычков В. В. Эстетика : учебник / В. В. Бычков. - М. : КНОРУС, 2012. - 528 с.